

динамічного балансування між різними каналами комунікації залежно від конкретної педагогічної ситуації.

Таким чином, педагогічна імпровізація виступає важливим елементом творчої діяльності викладача вищої школи, що ґрунтується на глибоких професійних знаннях, комунікативних навичках і креативному потенціалі та забезпечує якість суб'єкт-суб'єктної професійно-орієнтованої взаємодії зі студентами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрощук І. В. Педагогічна творчість: сутність та характеристика. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 2(7). С. 119–128.
2. Башкір О. І. Імпровізація як наукова проблема. *Педагогіка та психологія*. 2013. Вип. 30(83). С. 99–102.
3. Вознюк О. В. Синергетична парадигма креативної педагогіки. *Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм у системі підготовки освітянських кадрів: здобутки, пошуки, перспективи* : монографія / за ред. Н. В. Гузій. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. С. 3–22.
4. Денисюк І. С. Імпровізація як філософська, психолого-педагогічна та мистецтвознавча проблема. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2015. Вип. 18. С. 32–37.
5. Дубасенюк О. А. Особливості педагогічної творчості: сутність, типологія. *Нові технології навчання* : наук.-метод. збірник. 2012. Вип. 71. С. 70–74.
6. Смиренський В. М. Педагогічна імпровізація: зміст, функції та види. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2019. Вип. 9. С. 168–184.
7. Шмиголь Г. Д. Сутність педагогічної імпровізації в психолого-педагогічній науці. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2011. № 11-12. С. 203–209.

ОБґУНТУВАННЯ ПОНЯТТЯ СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ

Царюк Руслана

Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету

Соціальна згуртованість – це складне соціологічне поняття, яке описує ступінь єдності, взаємодії та співробітництва між членами певної соціальної групи чи

суспільства в цілому. Це поняття відображає рівень соціального зв'язку та підтримки між індивідами, їхнє відчуття приналежності до спільноти та здатність діяти спільно для досягнення спільних цілей.

Обґрунтування поняття соціальної згуртованості:

1. Соціологічний підхід до соціальної згуртованості.

У соціології соціальна згуртованість визначається як інтеграція індивідів у суспільство, що забезпечує стабільність та гармонійний розвиток спільноти. Це явище базується на принципах солідарності, довіри та колективної відповідальності. Чим вищий рівень згуртованості, тим менше соціальних конфліктів і напруженості в суспільстві.

Підходи до аналізу соціальної згуртованості:

Класичний соціологічний підхід (Еміль Дюркгейм): одним із перших поняття соціальної згуртованості розглянув Еміль Дюркгейм у своїй роботі «Про поділ суспільної праці». Він виокремив два типи соціальної солідарності, які визначають рівень згуртованості суспільства:

– *механічна солідарність*: властива традиційним суспільствам, де індивіди поєднані схожістю, колективною свідомістю та спільними традиціями. У таких суспільствах кожен член виконує подібні соціальні функції, що забезпечує єдність.

– *органічна солідарність*: притаманна сучасним індустріалізованим суспільствам, де згуртованість виникає завдяки спеціалізації та поділу праці. Люди пов'язані не стільки спільністю, скільки взаємозалежністю в процесі виконання різних соціальних ролей.

Конфліктологічний підхід: згідно з теорією конфлікту, соціальна згуртованість виникає як результат боротьби між соціальними групами. Чим вищий рівень нерівності та соціальної напруги, тим слабша згуртованість. Однак навіть конфлікт може сприяти згуртованості, якщо спільна загроза або проблема об'єднує людей, створюючи відчуття колективної боротьби за справедливість.

Сучасний соціологічний дискурс про згуртованість: у сучасному соціологічному дискурсі соціальна згуртованість розглядається як багатовимірне явище, що включає:

– *соціальні зв'язки*: глибокі міжособистісні відносини та соціальні мережі;

– *довіра*: почуття безпеки та впевненості у підтримці від інших членів спільноти;

– *колективна ідентичність*: відчуття належності до певної соціальної групи або спільноти.

– *соціальна солідарність*: готовність підтримувати спільні цінності та інтереси.

Роль соціальної згуртованості в сучасному суспільстві: згуртоване суспільство легше справляється з кризами та соціальними викликами. Наприклад, під час пандемії COVID-19 згуртованість проявлялася через солідарність між різними соціальними групами, підтримку медичних працівників та волонтерську діяльність. Навпаки, низький рівень згуртованості призводив до соціального напруження, недовіри до державних інститутів та нехтування карантинними обмеженнями.

2. Психологічний підхід.

Психологічний підхід до соціальної згуртованості зосереджується на вивченні того, як індивіди взаємодіють між собою, формують та підтримують соціальні зв'язки, а також на тому, як ці зв'язки впливають на їхнє психічне та емоційне благополуччя. У межах цього підходу соціальна згуртованість розглядається як процес і результат взаємодії між людьми, який базується на таких ключових аспектах:

Психологічна прихильність:

– індивіди відчують емоційну прив'язаність до групи або спільноти, що сприяє відчуттю приналежності;

– прихильність формується через позитивний досвід спільної діяльності, взаємну підтримку та визнання.

Довіра та підтримка:

– члени групи довіряють один одному, що дозволяє будувати відкриті та чесні взаємини;

– психологічна підтримка сприяє покращенню емоційного стану та зменшенню рівня тривожності.

Комунікація та взаємодія:

– важливим аспектом є здатність членів групи ефективно спілкуватися, висловлювати свої почуття та думки;

– позитивна комунікація сприяє вирішенню конфліктів та зміцнює соціальні зв'язки.

Соціальна ідентифікація: люди відчують себе частиною певної групи або спільноти, що впливає на їхню самооцінку та відчуття власної значущості. Це може бути група друзів, колектив на роботі або навіть ціла соціальна спільнота.

Психологічна підтримка та взаємодопомога: члени згуртованої групи надають один одному емоційну підтримку, допомагають у складних ситуаціях. Це сприяє розвитку позитивних відносин та формує атмосферу довіри.

Розвиток емоційного інтелекту:

– здатність членів групи розуміти та керувати власними емоціями, а також співчувати іншим, є ключовим фактором соціальної згуртованості. Високий рівень емоційного інтелекту сприяє кращій взаємодії та розумінню між людьми.

Цей психологічний підхід до соціальної згуртованості може бути застосований у різних контекстах: у родині, робочих колективах, навчальних групах та навіть у масштабах цілих суспільств. Вивчення цього підходу дозволяє зрозуміти, як можна сприяти розвитку згуртованості, покращуючи психічне та емоційне благополуччя кожного учасника групи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дюркгейм Е. Поділ праці в суспільстві, 1893.
2. Програма розвитку ООН в Україні. *Соціальна згуртованість в Україні*, 2024.
3. Полунєєв Ю. В. Соціальна згуртованість як складова економічного прориву, 2015.
4. Рада Європи : посібник для навчання з питань соціальної згуртованості й безбар'єрного середовища в молодіжному секторі, 2022.
5. Європейське соціальне дослідження. *Соціальна згуртованість в Україні (досвід аплікації)*.
6. Boltanski L., Thévenot L. On Justification: Economies of Worth, 2006.
7. Yates J. Fractured: Why Our Societies are Coming Apart and How We Put Them Back Together Again, 2021.
8. UNECE. Social Cohesion, 2023.
9. Caritas-Spes Україна. Соціальна згуртованість та розбудова спроможностей в українських громадах.
10. Свідомі. Соціальна згуртованість – як її досягти? 2023.